

Eesti keele teise keelena riigieksami eristuskiiri

Sisukord

1. Eksami eesmärgid ja vorm	2
1.1. Eksami eesmärgid	2
1.2 Eksami vorm	3
2. Eksami sihtrühm ja oodatavad õpitulemused	3
2.1. Eksami sihtrühm	3
2.2. Õpitulemused	3
2.2.1. Keeleoskuse oodatav tase gümnaasiumi lõpus	4
3. Eksami väljatöötamine ja ülesehitus	5
3.1. Eksamimaterjalide väljatöötamine	5
3.2. Eksamitöö ülesehitus	5
3.3. Eksamitöö ülesanded ja mõõdetavad oskused	5
3.4. Tekstitüübid ja allikad	8
4. Eksami korraldamine	8
4.1. Eksami korraldus	8
4.2. Eksami aeg	8
4.3. Abivahendid	9
4.4. Erivajadused	9
4.5. Eksamilt kõrvaldamine	9
5. Hindamine	9

5.1. Lisaeksam.....	10
5.2. Eksamitulemuse vaidlustamine	10
6. Õppematerjalid.....	10
7. Eksamimaterjalid.....	11

1. Eksami eesmärgid ja vorm

1.1. Eksami eesmärgid

Alus: haridus-ja teadusministri [määrus nr 54](#), vastu võetud 15. detsembril 2015.

Gümnaasiumi lõpetamiseks sooritatakse lõpueksamid. Gümnaasiumi lõpueksamid on riigieksamid, nimetatud määrukses sätestatud juhul riigieksamit asendavad rahvusvaheliselt tunnustatud võõrkeekeksamid ja gümnaasiumi koolieksam.

Riigieksami eesmärk on hinnata riikliku õppekava üldpädevuste, valdkonnapädevuste, läbivate teemade ning kohustuslike kursuste õpitulemuste omandatust selleks, et:

- 1) anda õpilasele, vanemale, koolile, kooli pidajale ja riigile võimalikult objektiivset ja võrreldavat tagasisidet õppimise ja õpetamise tulemuslikkusest ning sellest, milline on kooli panus õpilaste edasijõudmisse;
- 2) selgitada, kuidas õppe tulemuslikkus ning kooli panus õpilaste edasijõudmisse on ajas muutunud;
- 3) anda riigile informatsiooni hariduspoliitiliste otsuste tegemiseks;
- 4) toetada riikliku õppekava rakendamist ning suunata eksami sisu ja vormi kaudu õppeprotsessi;
- 5) teha otsus õpilase gümnaasiumi lõpetamise kohta;

6) siduda järjestikuste haridustasemete õppekavad ning võimaldada kasutada riigieksamitulemusi õpingute jätkamiseks.

1.2 Eksami vorm

Eesti keele teise keelena riigieksam koosneb kirjalikust (kirjutamine, kuulamine, lugemine, keele struktuur) ja suulisest (rääkimine) osast. Eesti keele teise keelena riigieksam toetub õppekavale ja Euroopa keeleõppe raamdokumendile ning vastab ligilähedaselt Euroopa Nõukogu keeleoskustasemete süsteemi B2-taseme kirjeldusele.

2. Eksami sihtrühm ja oodatavad õpitulemused

2.1. Eksami sihtrühm

Eksami sihtrühm on gümnaasiumide ja keskharidust andvate kutseõppeasutuste lõpetajad ning gümnaasiumi varem lõpetanud isikud.

Riigieksamite sooritamise õigus on ka:

- 1) põhihariduse baasil kutseõppeasutuses lõpukursusel õppival õpilasel;
- 2) varem gümnaasiumi või kutseõppeasutuse lõpetanud isikul, kes ei ole antud õppeaines riigieksamit sooritanud;
- 3) varem gümnaasiumi või kutseõppeasutuse lõpetanud isikul, kes soovib varasemat riigieksamitulemust parandada;
- 4) välisriigis või Eestis Eesti keskharidusele vastava haridustaseme omandanud või seda omandaval isikul;
- 5) kutseõppeasutuse õpilasel, kes ei ole lõpukursusel, kuid kellel on eksamiaine läbitud.

2.2. Õpitulemused

Alus: Gümnaasiumi riiklik [õppekava](#), Vabariigi Valitsuse määrus nr 2, vastu võetud 6. 01.2011.

Gümnaasiumi lõpetaja:

- 1) mõistab konkreetsel või abstraktsel teemal keerukate tekstide ning mõttevahetuse tuuma;
- 2) suhtleb eesti keelt emakeelena kõnelejaga spontaanselt ja ladusalt;
- 3) loob erinevatel teemadel sidusa ja loogilise teksti;
- 4) selgitab oma vaatenurka ning hindab kõnealuste seisukohtade tugevaid ja nõrku külgi; suudab teha üldistusi ning kokkuvõtteid;
- 5) arvestab eesti kultuurinorme ja -tavasid;
- 6) tunneb huvi Eesti ühiskonna- ja kultuurielu vastu, loeb eestikeelset kirjandust ning trükimeediat; vaatab filme, telesaateid ja teatrietendusi ning kuulab raadiosaateid;
- 7) kasutab eestikeelseid teabeallikaid (nt sõnaraamatuid, internetti) vajaliku info otsimiseks erinevates valdkondades;
- 8) omandab keeleoskuse, mis võimaldab avalikult esineda;
- 9) seab õpieesmärged ja hindab nende saavutatuse taset ning vajaduse korral valib ja muudab oma õppimisstrateegiaid;
- 10) seostab omandatud teadmisi nii võõrkeelte valdkonna kui ka teiste eluvaldkondade teadmistega.

2.2.1. Keeleoskuse oodatav tase gümnaasiumi lõpus

	Kuulamine	Lugemine	Rääkimine	Kirjutamine
Rahuldav õpitulemus	B2.1	B2.1	B2.1	B1.2
Hea õpitulemus	B2.2	B2.2	B2.2	B2.1
Väga hea õpitulemus	B2.2–C1	B2.2–C1	B2.2–C1	B2.2

3. Eksami väljatöötamine ja ülesehitus

3.1. Eksamimaterjalide väljatöötamine

Eksamimaterjalid (eksamitöö ja hindamisjuhendid) koostab SA Innove juures töötav eksamit ettevalmistav komisjon. Komisjon koostab ja eeltestib kõiki eksamitöö ülesandeid, paneb kokku eksamitöö ja töötab välja hindamisjuhendid.

3.2. Eksamitöö ülesehitus

Eesti keele teise keelena eksam koosneb kirjalikust (kirjutamine, kuulamine, lugemine, keele struktuur) ja suulisest (rääkimine) osast.

Eksamiosa		Kestus	Max punkte	Ülesannete ja üksikküsimuste arv
I osa	Kirjutamine	90 min	20	2
<i>Vaheaeg 30 min</i>				
II osa	Kuulamine	40 min	20	4 / 25
III osa	Lugemine	60 min	20	3 / 25
IV osa	Keele struktuur	40 min	20	2 / 25
KOKKU :	Eksami kirjalik osa	260 min	80	11 / 75
V osa	Rääkimine	20 min	20	2

3.3. Eksamitöö ülesanded ja mõõdetavad oskused

Osa	Ülesanded	Mõõdetavad oskused
I Kirjutamine	(pool)ametlik kiri (120 sõna, $\pm 10\%$)	kirjaliku teksti loomise oskus (sündmuste ja protsessi kirjeldamine, seletamine, veenmine, kaebuse esitamine, ettepaneku esitamine, info edastamine)

	kirjeldav, analüüsiv või arutlev kirjand etteantud teemal või väite põhjal, arvamusaavaldus (160 sõna, $\pm 10\%$)	kirjaliku teksti loomise oskus (arvamuse väljendamine, arutlemine, poolt- ja vastuargumentide esitamine)
II Kuulamine	valikvastustega ülesanne (küsimusele vastuse valimine kolme variandi hulgast)	tekstist otsese/üksikasjaliku või kaudse/varjatud peamise mõtte, peamise detaili, kõneleja arvamuse või suhtumise äratundmine või järeldamine
	valikvastustega ülesanne (vastuse valimine kahe (õige-vale) variandi hulgast)	teksti peamisest mõttest arusaamine, info leidmine, kõnelejate määratlemine, kõneleja seisukoha selgitamine, teksti detailne mõistmine, järelduste tegemine, kaudselt esitatud infost arusaamine
	valikvastustega ülesanne (küsimusele vastuse valimine kolme variandi hulgast); A-variant: poolikule lausele kolme variandi hulgast sobiva lõpu valimine, B-variant: küsimusele kolme variandi hulgast vastuse valimine	tekstist üldine arusaamine, peamisest mõttest arusaamine, kaudselt esitatud mõttest arusaamine, järelduste tegemine, kõneleja seisukohtade mõistmine, olulise info mõistmine
	lühivastustega lünkülesanne (lausete täiendamine puuduva infoga)	tekstist üldine arusaamine, info leidmine, peamisest mõttest arusaamine, olulise info mõistmine

III Lugemine	valikvastustega ülesanne (küsimusele vastuse valimine kolme variandi hulgast, pikem tekst); A-variant: kolme variandi hulgast sobiva väite valimine, B-variant: küsimusele kolme variandi hulgast vastuse valimine	teksti põhisisu ja tähtsamate üksikasjade mõistmine, otseselt või kaudselt väljendatud suhtumise või arvamuse mõistmine
	vastustepangaga lünkülesanne (fraasi sobitamine lünka, ilukirjanduslik tekst)	tekstist üldine arusaamine, ülesehituse ja tekstisiseste seoste mõistmine
	vastustepangaga lünkülesanne (teksti sobitamine lünka, pikem tekst)	tekstist üldine arusaamine, ülesehituse ja tekstisiseste seoste mõistmine
IV Keele struktuur	valikvastustega ülesanne (nelja variandi hulgast õige valimine)	sõnavara ulatus, sõnakasutuse täpsus
	lühivastustega lünkülesanne (õige sõnavormi moodustamine)	grammatiliste vormide moodustamine ja kasutamine, sõnavara tundmine, õigekiri
V	monoloog etteantud teemal	üldine rääkimisoskus ja üldine

Rääkimine	arutelu etteantud teemal ning argumenteerimine ja otsustamine	suuline suhtlus: suuline esinemine, vestlus, seisukohtade põhjendamine ja selgitamine, kirjeldamine, kommenteerimine, arvamuse esitamine, ettepanekute tegemine, võrdlemine, vooruvahetus
------------------	---	---

* *Kuulamisosa tekste kuulatakse kaks korda.*

* *Lugemisosa tekstide kogupikkus on u 1400 sõna.*

* *Rääkimisosa algab sissejuhatava vestlusega, mida ei hinnata.*

3.4. Tekstitüübid ja allikad

Tekstide valikul on lähtutud põhimõttest, et teksti keeleline raskus ja teema sõltuks eksaminandide taustast ehk vanusest, haridusest, huvialadest jne. Kasutatakse autentseid tekste, mida on vajadusel tasemele vastavaks kohandatud.

Kuulamisülesannete tekstide allikad on uudised; argivestlused, keskustelud, koosolekud; teadaanded; intervjuud, ülevaated, reportaažid, juhised; lühisõnumid/-teated; loengud; lugemisülesannetel kirjad ja teated (erakirjad, ametlikud kirjad, dokumendid, lugejakirjad, lühisõnumid jms); uudised; artiklid; arvustused; reportaažid; intervjuud; reklaamtekstid ja kuulutused; kasutusjuhised; ilukirjanduslikud tekstid.

4. Eksami korraldamine

4.1. Eksami korraldus

Eksami korraldab kooliksamikomisjon SA Innoves välja töötatud eksami korraldusjuhendi põhjal. Eksamikomisjon on vähemalt kolmeliikmeline ja iga 20 eksaminandi kohta peab komisjonis olema vähemalt üks liige.

4.2. Eksami aeg

Eksam toimub kokku kolmel päeval – esimesel päeval eksami kirjalik osa ja suuline osa, kahel järgneval päeval eksami suulise osa. Eksami toimumise kuupäeva(d) määrab haridus- ja teadusminister vastava määrusega. Eksami ametlik algus on 10.00.

Eksami kirjalik osa kestab 260 minutit (sh vaheaeg), suuline osa u 20 minutit.

4.3. Abivahendid

Eksamil on keelatud kasutada abivahendeid (õpikud, käsiraamatud, sõnaraamatud, õigekeelsussõnastikud vms), mobiiltelefone ja muid tehnilisi vahendeid.

4.4. Erivajadused

Kooli direktori põhjendatud otsusega ja SA Innove nõusolekul võimaldatakse erivajadusega gümnaasiumilõpetajale riigieksami sooritamiseks eritingimusi, mis on sätestatud haridus- ja teadusministri [määruses nr 54](#).

Lisainfo erivajadustega õpilaste eritingimustel eksamineerimise kohta SA Innove kodulehel: <http://www.innove.ee/et/riigieksamid/koolidele-riigieksamitest/RE-eritingimustel-eksamineerimine>

4.5. Eksamilt kõrvaldamine

Eksaminand, kes on võtnud eksamile kaasa lubamatuid abivahendeid, kasutab riigieksami sooritamisel kõrvalist abi, kirjutab maha, üritab seda teha või aitab sellele kaasa, kõrvaldatakse eksamilt. Eksamilt kõrvaldatakse ka juhul, kui eksaminandi käitumine häirib riigieksami läbiviimist või teisi eksaminande. Riigieksamilt kõrvaldatud eksaminandi eksam loetakse mittesooritatuks ja eksamitulemuseks märgitakse 0 punkti.

5. Hindamine

Eesti keele teise keelena riigieksamit hindab haridus- ja teadusministri käskkirjaga kinnitatud hindamiskomisjon. Hindamisel lähtutakse eksameid ettevalmistava komisjoni koostatud hindamisjuhendist.

Eksamitöö iga osaoskuse eest on võimalik saada 20 punkti. Kuulamis- ja lugemisosa ning keele struktuuri osa hinnatakse võtme järgi.

Kirjutamisosa hindavad keeleseaduse alusel haridus- ja teadusministri käskkirjaga kinnitatud hindajad, kes on läbinud standardiseerimiskoolituse. Ühte tööd hindab kaks hindajat. Hindamisel lähtutakse [hindamiskaala](#) kriteeriumidest, mille järgi arvestatakse ülesande täitmist ja teksti sisu (skaalal 0-5) ning keelekasutust (skaalal 0-5). Kirjutamisosa hinnatakse kolmandat korda juhul, kui esimese ja teise hindaja tulemus erineb 20 protsenti või rohkem. Kolmanda hindamise läbi viinud eksperdi hindamisotsus jääb lõplikuks tulemuseks.

Rääkimisosa (kõik vastused salvestatakse) vastuseid hindavad välishindaja ja lõpueksamikomisjoni kuuluv eesti keele teise keelena õpetaja, kes on osalenud suulise osa hindajate seminaril. Välishindaja on haridus- ja teadusministri käskkirjaga kinnitatud vastava kvalifikatsiooniga õpetaja, kelle ülesanne on hinnata eesti keele teise keelena suulise osa vastuseid ja jälgida eksamikorrast kinnipidamist. Hindamise aluseks on [hindamisskaala](#) (0-10). Arvestatakse ülesande täitmise edukust, suhtlusoskust, kõnevoorude sidusust, parafraseerimisoskust, aga ka sõnavara ja grammatika tundmist ning kõne arusaadavust. Rääkimisosa hinnatakse kui tervikut.

Eesti keele teise keelena riigieksam loetakse sooritatuks, kui eksaminand on eksamil saanud vähemalt ühe protsendi maksimaalsest tulemusest. Eksaminand, kelle tulemus on vähemalt 60 protsenti maksimaalsest tulemusest (kusjuures ühegi osaoskuse tulemus ei tohi olla 0 punkti), väljastab SA Innove B2-taseme tunnistuse.

5.1. Lisaeksam

Riigieksamile registreerunud, kuid mõjuval põhjusel ilmunata jäänud eksaminand või eksaminand, kes ei ole eksami sooritamise ajal muutunud tervises seisundi tõttu võimeline eksamit lõpuni sooritama, võib kolme tööpäeva jooksul riigieksami toimumisest esitada eksameid korraldavale asutusele lisaeksamil osalemise taotluse, millele lisatakse tõendid mõjuvate põhjuste kohta.

Lisainfo <http://www.innove.ee/et/riigieksamid/lisaeksamid>

5.2. Eksamitulemuse vaidlustamine

Riigieksami tulemuse vaidlustamiseks tuleb esitada vaie Haridus- ja Teadusministeeriumile viie tööpäeva jooksul riigieksamitunnistuse kättesaadavaks tegemise päevast arvates.

Lisainfo <https://www.hm.ee/et/tegevused/valishindamine/riigieksamid>

Apellatsioonikomisjon teeb vaidlustatud tulemusega eksamitöö kohta kümne päeva jooksul vaide esitamisest arvates otsuse, kas jätta eksami tulemus muutmata, tõsta eksami tulemust või langetada eksami tulemust.

6. Õppematerjalid

Eesti keele teise keelena riigieksami koostamisel lähtutakse Euroopa keeleõppe raamdokumendi tasemekirjeldustest. Õppematerjalidena sobivad õpikud, töö- ja harjutusvihikud ning muud materjalid, mille koostamisel on lähtutud tasemekohastest kriteeriumidest.

7. Eksamimaterjalid

Eksamimaterjalid (näidised eri aastate eksamitöödest, demonstratsioonvariant ja suulise osa näidisvastused, hindamisjuhendid) asuvad kodulehel:

<http://www.innove.ee/et/riigieksamid/riigieksamite-materjalid>